

Sygn. akt V U 1298/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 grudnia 2020 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Stanisław Pilarczyk

Protokolant: sekr.sądowy Anna Sobańska

po rozpoznaniu w dniu 15 grudnia 2020 r. w Kaliszu

odwołania M. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 10 września 2020 r. Nr (...)

w sprawie M. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

Zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 10 września 2020 r. znak (...) w ten sposób, że stwierdza, że M. W. nie jest zobowiązany do zwrotu wypłaconego świadczenia w wysokości 5 471,03 zł za okres od dnia 1 stycznia 2020 roku do dnia 29 lutego 2020 roku.

SSO Stanisław Pilarczyk

VU 1298/20

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 10 września 2020 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w O., zobowiązał odwołującego M. W. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń – pobrania emerytury przysługującej innej osobie, za okres od dnia 1 stycznia 2020 roku do dnia 29 lutego 2020 roku, w wysokości 5 471,03 zł.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł M. W., podając, iż nie powinien być zobowiązany do zwrotu kwoty 5 471,03 zł, bowiem wypłata tej kwoty na jego rzecz nastąpiła wyłącznie z winy pracownika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Organ rentowy, w odpowiedzi na odwołanie, wniósł o jego odwołanie.

Sąd poczynił następujące ustalenia

Odwołujący M. W. od dnia 1 grudnia 2011 roku pobiera emeryturę.

(okoliczność niesporna)

W dniu 7 stycznia 2020 roku odwołujący M. W. podał nowy numer konta bankowego, na który należy przysłać mu jego świadczenie emerytalne.

(dowód – pismo odwołującego – k. 98 akt rentowych)

W dniu 7 stycznia 2020 roku pracownik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w O., R. P., na skutek swojego błędu, świadczenie emerytalne przysługujące innemu ubezpieczonemu tj. D. K., w wysokości 5 471,03 zł, za miesiąc styczeń i luty 2020 roku, przypisała na konto M. W. i w dniu 20 lutego 2020 roku bez wiedzy i wniosku odwołującego zostało przekazane na jego konto bankowe i kwota ta została przez niego pobrana.

(dowód – oświadczenie pracownika organu rentowego R. P. - k. 11 akt sądowych, pismo Kasy S. k. 101 akt rentowych)

Odwołujący M. W. nie zwrócił pobranej kwoty 5 471,03 zł.

(okoliczność niesporna)

Sąd zważył co następuje

Na podstawie art. 138 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2020 roku poz. 53 z późn. zm.) osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu.

Stosownie do art. 138 ust. 2 cytowanej wyżej ustawy za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się:

1. świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania;
2. świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia.

Za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się również świadczenia wypłacone z przyczyn niezależnych od organu rentowego osobie innej niż wskazana w decyzji tego organu (art. 138 ust. 3).

Zgodnie z art. 138 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń za okres dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ rentowy o zajściu okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, a mimo to świadczenia były jej nadal wypłacane, w pozostałych zaś wypadkach – za okres dłuższy niż 3 lata, z zastrzeżeniem ust. 5.

Według art. 138 ust. 5 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych kwoty nienależnie pobranych świadczeń w związku z osiągnięciem przychodów, o których mowa w art. 104 ust. 1, podlegają zwrotowi za okres nie dłuższy niż 1 rok kalendarzowy poprzedzający rok, w którym wydano decyzję o rozliczeniu świadczenia, jeżeli osoba pobierająca to świadczenie powiadomiła organ rentowy o osiągnięciu przychodu, w pozostałych zaś przypadkach – za okres nie dłuższy niż 3 lata kalendarzowe poprzedzające rok wydania tej decyzji.

W niniejszej sprawie do odwołującego nie ma zastosowania cytowany art. 138 ust. 1 i 2, a jedynie może mieć zastosowanie art. 138 ust. 3.

Ten ostatni cytowany przepis wprost stanowi, iż świadczenie zostanie wypłacone innej osobie z przyczyn niezależnych od organu rentowego, a nie była wynikiem błędu tego organu (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 22 października 2015 roku, III AUa 2111/14).

To na organie rentowym spoczywa obowiązek takiej organizacji pracy, aby nie dochodziło do wypłaty świadczeń, do których prawo ubezpieczonym nie przysługuje (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 29 czerwca 2016 roku, III AUa 373/16, Lex nr 2106899).

W komentarzu do art. 138 cytowanej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych Inetta Jędrasik Jankowska podkreśliła, iż art. 138 ust. 3 cytowanej ustawy ma zatem w swej ratio legis umożliwić administracyjne ściągnięcie kwot świadczeń pobranych przez osobę nieuprawnioną, jednak tylko wtedy, kiedy świadczenie było nienależnie wypłacone w rozumieniu art. 138 ust. ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Nie zezwala natomiast na dochodzenie w tym trybie roszczeń od osoby, która w sposób nieuprawniony pobrała świadczenie adresowane do innej osoby.

Sąd Okręgowy podziela stanowisko doktryny jak i judykatury, zgodnie z którym konieczne jest rozróżnienie świadczenia nienależnie pobranego od świadczenia nienależnego. Każde świadczenie nienależnie pobrane jest nienależne, jednak nie działa tu reguła odwrotna (ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, komentarz pod red. K. Antonowa, wydawnictwo ABC 2009 rok, wydanie III). Świadczenie wypłacone wskutek błędu organu rentowego jest nienależne (co najmniej częściowo), ale w przypadku braku zajścia przesłanek określonych w art. 138 ust. 2 pkt 1-2 nie będzie stanowiło świadczenia nienależnie pobranego. Zwrotu świadczeń nienależnych, niebędących świadczeniami nienależnie pobranymi, organ rentowy może dochodzić na zasadach ogólnych (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 1984 roku, III UZP 20/84, OSNCAPiUS 1985, Nr 1, poz. 3; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 1985 roku, II URN 98/85, OSNACAPiUS 1986, Nr 4, poz. 59; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 4 sierpnia 1999 roku, III AUa 414/99, OSA 1999, z. 11-12, poz. 57).

Wypłacenie świadczenia w sposób, na który nie miała wpływu wina świadczeniobiorcy, nie uzasadnia powstania po stronie osoby ubezpieczonej i obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia (por. wyroku Trybunału Ubezpieczeń Społecznych z dnia 11 stycznia 1966 roku, III TR 1492/65, OSPiKA 1967 Nr 10, poz. 247; z dnia 24 czerwca 1965 roku, III TR 86/65 oraz z dnia 19 lipca 1965 roku, III TR 2439/64, niepublikowane, czy też wyroki Sądu Najwyższego z dnia 28 lipca 1977 roku, II UR 5/77, OSNCP 1978 Nr 2, poz. 37 oraz z dnia 16 lutego 1987 roku, II URN 16/87, PiZS 1988 nr 6 oraz wyroki Sądów Apelacyjnych w Krakowie z dnia 11 września 1996 roku, III Aur 105/96, OSA 1997 nr 7-8, poz. 21, s 74 oraz w Białymstoku z dnia 10 listopada 1999 roku, III AUa 602/99, OSA 2000 Nr 6, poz. 29, z. 70).

Mając na względzie bezsporne ustalenia faktyczne i przedstawione wyżej stanowiska judykatury i doktryny należało przyjąć, iż do wypłaty świadczenia odwołującemu doszło nie z przyczyn niezależnych od organu rentowego, ale wskutek przyczyn leżących po stronie organu rentowego, wyłącznie z powodu błędy jego pracownika, to pobrana przez odwołującego kwota 5 471,03 zł nie może podlegać zwrotowi na podstawie art. 138 ustawy emerytalnej.

Zwrotu świadczeń, niebędących świadczeniami nienależnie pobranymi, organ rentowy może dochodzić na zasadach ogólnych wynikających z przepisów kodeksu cywilnego.

Mając powyższe na względzie, zgodnie z art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zaskarżona decyzja organu rentowego podlegała zmianie i orzeczono jak w wyroku.

SSO Stanisław Pilarczyk